

Nu är den här!

Vår bok ”**Vattenskalbaggar på Öland och i sydöstra Småland**” är efter många års arbete nu tryckt. Erfarenheter och data från drygt 25 års provtagningar på Öland och södra delen av Kalmar län, totalt nästan 1000 insamlingstillfällen, av vattenlevande skalbaggar i presenteras i text och bild. I dessa har 340 lokaler – våtmarker, dammar och rinnande vatten av olika slag, samt alvar-vätar och kustlokaler - besökts, många flera gånger.

Artfaktablad redovisar för 208 arter förekomstkartor och foton, samt deras ekologi, utifrån egna erfarenheter och vetenskaplig litteratur. Textdelens 60 sidor presenterar och diskuterar förekomstmönster och fenomen hos vattenbagarna, med tabeller och grafer, med talrika referenser till ämnets facklitteratur. Dessutom finns en omfattande ordlista och en lokallista, medan primärdata för varje insamling kan ges på annat sätt. Boken är inte för artbestämning. Bokens sammanfattning återges här på baksidan.

Boken kan köpas på Naturbokhandeln på Öland för 250 kr.
ISBN-nummer är 978-91-88402-54-7.

Joja Geijer, jojageijer@hotmail.com

Jan Herrmann, jan.herrmann@lnu.se

Sammanfattning

Sydöstra Sveriges sötvattenfauna, bland annat vattenskalbaggarna, är relativt okänd. I denna bok presenteras omfattande fynddata för vattenskalbaggar insamlade av Joja Geijer under de senaste 25 åren på Öland, samt på fastlandet, huvudsakligen inom ca fem mils radie runt Kalmar. Insamling skedde med vattenhäv av typ ”GB net” med 1 mm maskvidd. Bearbetning och analys av data, liksom textformuleringar har gjorts tillsammans med sötvattnekologen Jan Herrmann. Syftet är att få en bättre bild av vilka arter av vattenskalbaggar som förekommer i sydöstra Sverige, deras habitatval, spridning och utbredning, fenologi (årstidsvariation) och annan ekologi. Resultatet baseras på knappt 1000 insamlings-tillfällen, dessutom kompletterat med andras data.

De akvatiska miljöer som har besökts är dammar, mossar (på Öland starrkärr) och andra typer av våtmarker, alkärr, åar, bäckar, diken och våtar, samt stränder kring sjöar och vid Östersjön. En hel del av dessa grunda vattenmiljöer torkar ut de flesta somrar, särskilt på Öland. Dammarna är av många olika typer; från stora och djupa grus-, ler- eller torvtäkter, via kraft- och bevattningsdammar till små grunda viltddammar.

Drygt 200 arter behandlas i varsitt artfaktablad samt i den ca 60 sidor stora textdelen, inkl. tre tabeller och fem figurer, dessutom några bilagor, varav två stora inte finns i tryck utan kan erhållas som digitala filer. Även en omfattande litteraturlista ingår, liksom en utförlig ordlista. Texterna ger många jämförelser med andras data inom och utom Sverige. Detta material skall sedan kunna vara till nytta för naturvårdsarbetet vid Länsstyrelsen och kommunerna, samt kunna vara utgångspunkt för fler studier av personer som är intresserade av vattenskalbaggar, såväl amatörer som konsulter och forskare.

Det inledande Kap. 1 ger en utförlig bakgrund till arbetet, liksom den nödvändiga balansgången mellan artsamladets fascination och önskan om en ”semi-vetenskaplig” behandling och framställning av data lösts. Det måste dock framhållas att samlandet tidigt ledde till just ekologiska frågeställningar, se sist i inledningen.

I de följande två kapitlen, 2 och 3, beskrivs dels översiktligt de studerade områdenas egenskaper, dels ges en utförlig beskrivning av insamlingsmetoden och den efterföljande bearbetningen av data av arter och antal, där finns även en listning av alla figurer, tabeller och bilagor.

Resultatkapitlet (4) består av 10 avsnitt, alla med ”diskussionsliknande” kommentarer. Avsnitten behandlar i tur och ordning: 1) Funna arter, med kommentarer för de ”mer intressanta”, oftast Öland och Småland för sig, men även jämförelser dem emellan; 2) Förväntade arter, alltså de som bör kunna hittas, kanske beroende på pågående spridning; 3) Fenologi, dvs. arters årstidsvariation i förekomst; 4) Livscyklar; 5) Arternas storlek och dess betydelse; 6) Arters sällsynthet/vanlighet; 7) Följearter, dvs. vilka arter man ofta(re) hittar tillsammans; 8) Arters flygförmåga; 9) Pionjärarter, dvs. de som kommer först till ett nyskapat vatten, och vilka som följer sedan; 10) Våtarna på Ölands Alvar, en jämförelse med Bruces studier på 50-talet.

I diskussionskapitlet, 5, jämförs i en lite bredare ansats förhållanden, fenomen och mönster och resulterande artförekomst på Öland med densamma i Småland, ofta utifrån arters habitatpreferens. Inte minst behandlas temporära kontra permanenta vatten, och dessutom kolonisationsförlopp, inkl. småvatten skapade av människan.

Avslutningsvis finns i Kap. 6 slutkommentarer kring vattenskalbaggar och deras miljöer, huvudsakligen olika former av småvatten, och värdet av sådana vattenförekomster. Detta kapitel avslutas med den ”uppmaning” till hänsyn som förkortat beskrivs som följer här:

Värdet av vattenskalbaggarnas olika vattenmiljöer kan inte nog påpekas, inte bara för skalbaggarna, utan för allehanda andra djur och växter, men även ofta för områdets hydrologi, samt vår estetiska och känslomässiga upplevelse av landskapet. De behandlade typerna av vattenförekomster, ofta tämligen små i yta, har ofta ansetts vara ”ointressanta” och vara av föga förlust om de spolieras, utvidgas, växer eller fylls igen. Det finns anledning att lokalt verka för att kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter, samt markägare och andra naturvårdare mer aktivt inser värdet av dessa vattenförekomster, och bidrar till att de blir fler i landskapet, även i urbana miljöer.

Vi hoppas, och tror, att denna bok kan bli till såväl nytta som inspiration för alla som av olika anledningar vill bättre förstå de vattenskalbaggarnas leverne och deras miljöer, dvs. deras ekologi. Det är därför författarnas förhoppning att läsarna skall finna innehållet värdefullt och användbart, till gagn för våra vattenskalbaggar.